

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Алексанова К.О.

студентка,

Черкаський державний бізнес-коледж

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Новітній етап розвитку національних економік докорінно змінив уявлення про рушійні сили їх конкурентоспроможності, про зіставлення різних чинників-переваг, їх зростання, сутність і роль особистості та її інтелекту в цивілізаційному поступі.

Нова концепція інтелектуалізації систем менеджменту підприємства, орієнтована на домінування людського чинника як найважливішої конкурентної переваги майбутнього розвитку підприємств, передбачає розроблення нових механізмів зростання й розкриття інтелектуального потенціалу особистості. Виконання цього завдання лежить у площині підвищення рівня якості інтелектуальних ресурсів для потреб підприємств і природно залежить від динаміки зайнятості у сфері наукових досліджень та науково-технічного розвитку, структури дослідників за секторами діяльності.

Власне це зумовлює актуальність проведення аналізу сучасного стану та тенденцій розвитку наукового потенціалу України як чинника впливу на процес інтелектуалізації економіки та систем менеджменту підприємств.

Роблячи дослідження я виділила кілька основних тенденцій розвитку науково-технічного потенціалу:

1. За роки незалежності кількість дослідників у країні зменшилась в 9 разів. На підприємствах та в організаціях, які здійснювали наукові дослідження та розробки, кількість виконавців таких робіт на кінець 2018 р. становила 88,1 тис. осіб, що є на 9,8 тис. осіб менше ніж у 2016 році, що свідчить про негативну тенденцію [1].

2. Більше половини загальної кількості докторів наук та докторів філософії (кандидатів наук), які здійснювали наукові дослідження і розробки, працювали в організаціях державного сектору економіки, 35% – вищої освіти, 5% – підприємницького сектору [1].

3. Держава має виділяти на науку не менше 1,7% ВВП, реально закладені видатки державного бюджету складала лише 0,16% очікуваного ВВП. При цьому, зменшуючи видатки на науку, уряд вимагав збільшення рівня заробітної плати, що змушувало наукові установи скорочувати робочі дні та звільняти науковців, щоб вкласти у постанови уряду.

4. Динаміка кількості діючих на території України патентів за досліджуваний період є загалом позитивною, а рівень зростання сягнув 27,1%. Це свідчить про ту важливу роль, яку відіграють технології і бренди в досягненні успіху на сучасному ринку [1].

5. Протягом усіх років незалежності спостерігався відтік науковців з України. Найбільше країну покидають спеціалісти із біологічних, фізико-математичних і медичних наук, переважно віком 30-40 років. За версією деяких аналітиків, найближчими десятиліттями Україна не має жодних шансів навіть повернути собі те місце, яке вона посідала у світовій науковій спільноті 20 років тому.

6. Розподіл кількості організацій та підприємств, які виконували науково-технічні роботи свідчить про те, що технічні та природничі науки займають провідну роль [1].

На основі мого дослідження можна зробити висновки, що основними негативними чинниками, які унеможливають розвиток наукової сфери України, є такі:

- відсутність стратегічного плану розвитку економіки України, як основи для визначення пріоритетів науково-технологічної сфери та концентрації на їх вирішенні значних ресурсів;

- інноваційна-інвестиційна непривабливість сучасного виробничого сектору економіки України та відсутність відповідного законодавчого забезпечення або його часті зміни;

- відсутність повноважного органу центральної виконавчої влади, здатного провести відповідні реформи науково-технологічної сфери України;

- штучне створення державою несприятливих умов для неефективного використання потенціалу і можливостей академічного та університетського сектору науки;

- значне скорочення державного сектору галузевої науки і його неефективне використання для національного виробництва;

- недоліки у підготовці та атестації наукових кадрів, їх матеріального та соціального забезпечення. Тому у короткотерміновій перспективі, наукова

сфера України, позбавлена значної державної підтримки та альтернативного притоку вітчизняного капіталу, переживатиме значні труднощі.

Серед першочергових заходів щодо виправлення ситуації в цій сфері є такі:

- значне підвищення статусу вченого та ролі науки у суспільстві через нормалізацію оплати праці;
- забезпечення прожиткового мінімуму на основних посадах і можливості зрозуміло і прозоро планувати професійну кар'єру;
- збільшення фінансового забезпечення наукової сфери з державного бюджету (до задекларованих 1,7% ВВП) з метою оновлення матеріально-технічної бази науки;
- посилення інституційної та фінансової основи конкурсного (грантового) фінансування наукових досліджень;
- посилення наукового потенціалу провідних університетів України, з об'єднанням їх з (окремими) елементами академічного сектору науки у трансформовану, оновлену та ефективну національну наукову систему;
- створення умов для повернення висококваліфікованих науковців, що здобули досвід в університетах та наукових закладах світу;
- створення програм по залученню молодих (до 35 років) наукових працівників до керівництва лабораторіями і підрозділами наукових установ та університетів;
- зміцнення зв'язків наукової сфери з бізнесом, промисловими та підприємницькими структурами;
- розширення міжнародної кооперації та інтеграція наукової сфери України у світову систему, зокрема до європейського наукового простору.

На сьогодні Україна втратила значну кількість власного науково-технічного ресурсу, а криза останніх років і сьогодні не дозволяє зупинити навколо нього деструктивні процеси. Водночас нова хвиля глобальної нестабільності вимагає рішучих і термінових дій, про необхідність яких, в Україні, наголошується з самих високих державних трибун.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Глазунова О. О. Особливості управління потенціалом підприємства в умовах мінливого зовнішнього середовища / О. О. Глазунова // Вісник КрНУ ім. М. Остроградського. – 2014. – № 1(3). – С. 96–107.